

<https://www.thessaliatv.gr/news/90982/ta-problimata-stis-ardeuseis-anadeiknuoun-to-elleimma-politikis-politikis/?fbclid=IwAR1GKEXsdAy3D4lGasAcpFGAgYDHSISnEoZzOdFFRPqrbIIjqsGxZjR07uI>

Τα προβλήματα στις αρδεύσεις αναδεικνύουν το έλλειμμα πολιτικής και τις ευθύνες για την εντεινόμενη οικολογική υποβάθμιση

15.05.2020 | 21:13

Του Κώστα Γκούμα

Η αρδευτική περίοδος για τη Θεσσαλία βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη. Τα προβλήματα πολλά, οι ανησυχίες των φορέων καταγράφονται στις σχετικές συσκέψεις, κατά μείζονα λόγο που η φετινή υδρολογική χρονιά, με τις περιορισμένες χιονοπτώσεις και βροχοπτώσεις, οδηγεί σε δυσμενείς προβλέψεις για την επάρκεια αρδευτικού νερού σε όλους.

Όπως λέει το ρεπορτάζ από πρόσφατη σύσκεψη στην Καρδίτσα (δες εδώ {1} τον σχετικό σύνδεσμο) οι δύο μοναδικοί αξιόλογοι όγκου ταμειυτήρες στην Δυτική Θεσσαλία, εκείνες του Ν. Πλαστήρα (επί της λεκάνης Αχελώου) και του Σμοκόβου (επί της λεκάνης Πηνειού), θα προσφέρουν εφέτος ιδιαίτερα μειωμένες ποσότητες νερού, κατά 46 και 32 εκατ. μ3 αντίστοιχα, δηλαδή 78 εκατ. μ3 συνολικά. Και εφόσον τα όργανα της πολιτείας, επί σειρά ετών, δεν πραγματοποιήσαν σημαντικά έργα και ριζικές επεμβάσεις για την αντιμετώπιση των τεράστιων υδατικών ελλειμμάτων, η εικόνα αναμένεται να είναι η ίδια. Δηλαδή, για ακόμη μια χρονιά, με την ανοχή των αρχών, οι καλλιεργητές θα κινηθούν στον γνωστό μονόδρομο : "όπου βρείτε νερό χρησιμοποιείτε το, αντλήστε το από τα ποτάμια μέχρι την τελευταία σταγόνα, συγκρατείστε το με πρόχειρα φράγματα, αντλήστε

από τους υπογείους υδροφορίες όσο αντέχουν τα μηχανήματα σας και οι τσέπες σας, όρια δεν υπάρχουν".

Ουσιαστικά, οι αρμόδιοι συνειδητά παραβλέπουν ότι τα ελλείμματα που δημιουργούνται από την ανεξέλεγκτη χρήση των υδάτων επιφέρουν καταστροφικές επιπτώσεις και αποδέχονται, σχεδόν αμαχητί, αυτήν την άθλια πραγματικότητα, λες και όλα αυτά οφείλονται στην "κακή μας μοίρα". Επιπλέον, η διαχείριση των ελλειμμάτων γίνεται ακόμη πιο δύσκολη όταν υπεισέρχονται οι τοπικές αντιθέσεις για το "μοίρασμα" του νερού, επιστρατεύοντας κάθε είδους επιχειρήματα για την υπεράσπιση των "δικαιωμάτων" τους !

Όσο για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από τον μοναδικό σημαντικό σταθμό παραγωγής στη Θεσσαλία, αυτόν του Ν. Πλαστήρα, η ΔΕΗ έχει συνηθίσει να υποτάσσεται άνευ όρων στα προγράμματα των αρδευτών. Προτεραιότητα, και για την κεντρική αλλά και την περιφερειακή διοίκηση, είναι να μην δυσαρεστηθούν οι αγρότες. Όλα αυτά τα προβλήματα έχουν επανειλημμένα αναδειχθεί από τις οργανώσεις των αγροτών και υποδείχθηκαν λύσεις από φορείς και επιστήμονες. Υπήρξαν επισημάνσεις για τους κινδύνους οικολογικής καταστροφής, για τις οικονομικές επιπτώσεις στον πρωτογενή (και όχι μόνο) τομέα, για την μείωση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών προϊόντων, για την προϊούσα μείωση της απόδοσης των εδαφών και την εγκατάλειψη πολύτιμων γεωργικών εκτάσεων. Παράλληλα υποβλήθηκαν προτάσεις εκσυγχρονισμού και βελτίωσης του θεσμικού πλαισίου διαχείρισης υδάτων και για μεθόδους υπέρβασης της δραματικής κατάστασης στον τομέα.

Προ ολίγων μηνών, σε ημερίδα που διοργανώθηκε από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας στη Λάρισα, ο καθηγητής κ. Νικήτας Μυλόπουλος τοποθετήθηκε (μαζί και με άλλους εισηγητές) στο ίδιο ακριβώς μήκος κύματος, σε ότι αφορά το ελλειμματικό νερό και τη διαχείρισή του στη Θεσσαλία (δες εδώ {2} τους συνδέσμους με όλες τις εισηγήσεις της ημερίδας). Έκανε αρχικά μια ανάλυση των κλιματικών χαρακτηριστικών της Θεσσαλίας, προσδιόρισε τις εσωτερικές επιμέρους λεκάνες απορροής και έδωσε στοιχεία για το υδατικό ισοζύγιο των 21 υπολεκανών, που σχεδόν σε όλες είναι αρνητικό. Παρουσίασε επίσης στοιχεία για τους υπόγειους υδροφορείς, όπου στο σχετικό διάγραμμα αποτυπώνεται η εικόνα της δραματικής πτώσης της στάθμης των υπογείων υδροφορέων της Ανατολικής Θεσσαλίας, κάτι που τόσο τραγικά βιώνουν οι αγρότες μας. Επεσήμανε ότι τα επεισόδια ξηρασίας θα αυξηθούν με τη κλιματική αλλαγή, την ίδια στιγμή που εντείνεται η χρονική και χωρική ανισοκατανομή επιφανειακών υδατικών πόρων και υδατικών αναγκών, η ανεπαρκής αξιοποίηση του επιφανειακού υδατικού δυναμικού, η κάλυψη υδατικών αναγκών από μεγάλο αριθμό γεωτρήσεων με υπεράντληση υπόγειων υδάτων, η ποιοτική υποβάθμιση των υδατικών πόρων και η έλλειψη ενιαίου φορέα διαχείρισης. Κατέληξε ότι η Θεσσαλία αποτελεί μοναδικό παράδειγμα υδατικού διαμερίσματος με τόσο επείγοντα υδατικά προβλήματα που αγγίζει τα όρια μεγάλης οικολογικής καταστροφής. Το κύριο χαρακτηριστικό του προβλήματος

είναι το μονίμως ελλειμματικό υδατικό ισοζύγιο ενώ εξαντλούνται και τα μόνιμα υδατικά αποθέματα, που αποτελούν τη φυσική κληρονομιά της περιοχής (μείωση της παροχής των ποταμών, δραματική πτώση της στάθμης του υπόγειου ορίζοντα).

Συμπερασματικά η πραγματικότητα που βιώνουμε στο τομέα των αρδεύσεων και συνολικά στη διαχείριση των υδάτων δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση από κανέναν. Προτάσεις για διέξοδο υπάρχουν και διατυπώνονται από ΟΛΕΣ τις πλευρές. Το ζήτημα είναι πώς «υποδέχονται» τις προτάσεις αυτές οι αρμόδιοι στην Κεντρική Διοίκηση αλλά και στην Αυτοδιοίκηση. Στην καλύτερη περίπτωση τις διαβάζουν, χωρίς περαιτέρω ανησυχία, στα υπομνήματα που συχνά τους υποβάλλουμε. Καμιά φορά τις συμπεριλαμβάνουν και στους χαιρετισμούς που κάνουν στις εκδηλώσεις που παρευρίσκονται (συνέδρια, ημερίδες κ.α.), αλλά στην πράξη ελάχιστα βήματα γίνονται. Δεν είναι, για παράδειγμα, τυχαίο που η Ελληνική Πολιτεία καθυστέρησε επί 10 χρόνια (!!) να ενσωματώσει ουσιαστικά στην νομοθεσία της τα προβλεπόμενα από την Οδηγία 60/2000 της ΕΕ, Σχέδια Διαχείρισης Υδάτων (ΣΔΥ) και την υποχρέωση για αναβάθμιση της οικολογικής κατάστασης των Υδατικών Οικοσυστημάτων (ΥΟ), τα περισσότερα εκ των οποίων βρίσκονται επισήμως σε ΚΑΚΗ κατάσταση, σύμφωνα και με τα όσα περιλαμβάνονται στις υπουργικές αποφάσεις (2014 και 2017) με τις οποίες εγκρίθηκαν επισήμως τα ΣΔΥ.

Με άλλα λόγια οι αρμόδιοι αναγνωρίζουν την θλιβερή πραγματικότητα των ΥΟ, αλλά δυστυχώς συνεχίζουν να την αγνοούν.

Είναι επίσης χαρακτηριστική η αντιμετώπιση που επεφύλαξαν στην θεσμικού χαρακτήρα πρόταση (διατυπωμένη από δημάρχους της Θεσσαλίας, το ΤΕΕ/ΚΔΘ κ.α., σε ημερίδα του Δήμου Λάρισας και της ΔΕΥΑΛ, εδώ και 38 χρόνια !!) για την δημιουργία, κατά υδατικό διαμέρισμα, ενός ενιαίου φορέα διαχείρισης υδάτων με συμμετοχή των χρηστών (άρδευσης, ύδρευσης, βιομηχανίας, ενέργειας, προστατευόμενων περιοχών, Αυτοδιοίκησης, κ.λπ.), στη βάση επιτυχημένων μοντέλων πολλών άλλων ευρωπαϊκών (και όχι μόνο) χωρών. Ένας φορέας ο οποίος θα χαράσσει πολιτική, θα ελέγχει, θα θέτει όρια, θα δρα συντονιστικά και θα αναβαθμίσει τις υφιστάμενες υπηρεσίες, υπερβαίνοντας την διοικητική πολυδιάσπαση.

Αρκετές φορές προσφέρθηκαν ευκαιρίες για την θέσπιση ενός παρόμοιου φορέα. Η προηγούμενη κυβέρνηση (ΣΥΡΙΖΑ) αγνόησε πλήρως τις προτάσεις μας αυτές. Είχε εξ' άλλου πολύ σοβαρότερα θέματα να αντιμετωπίσει, όπως π.χ. να ...ΑΚΥΡΩΣΕΙ τα έργα Αχελώου, οπότε δεν βρήκε χρόνο να ασχοληθεί με θεσμικές βελτιώσεις.

Με την νέα Κυβέρνηση (ΝΔ) υπήρξε μια θαυμάσια ευκαιρία, με την εκπόνηση του Ν/Σ για το περιβάλλον, που ήδη έγινε νόμος του κράτους. Δυστυχώς ούτε από το επιτελείο του Υπουργού, ούτε ΚΑΝΕΙΣ πολιτικός ή Αυτοδιοικητικός παράγων της Θεσσαλίας δεν υπέβαλλε σχετική πρόταση στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, ούτε εντός ούτε εκτός Βουλής, για ένα τόσο σημαντικό θέμα που ταλανίζει την περιοχή μας.

Θα έλεγε κανείς πως όλα αυτά που συμβαίνουν στη χώρα μας δεν έχουν λογική εξήγηση. Αυτή η ανεξέλεγκτη χρήση των υδάτων δείχνει πως οι πολιτικοί διαχειριστές δεν λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τους τις καταστροφικές επιπτώσεις των υδατικών ελλειμμάτων και διστάζουν να αγγίξουν ένα τόσο ακανθώδες θέμα. Μάλιστα αυτό αποτελεί μεγάλη αντίφαση, σε σχέση με την πολύ αυστηρή διαχείριση που εφαρμόζουν σχετικά με τα ελλείμματα στον τομέα της οικονομίας ! Εκεί ο εκάστοτε Υπουργός Οικονομίας «κοιμάται και ξυπνάει» καθημερινά με την αγωνία μήπως ξεφύγουμε στην εφαρμογή του προϋπολογισμού του Κράτους, μήπως αυξηθούν τα μεγέθη των δαπανών (με την άγρυπνη παρακολούθηση και από τους «Επιτρόπους» μας από την ΕΕ) και παράλληλα αναζητά τρόπους για την αύξηση των εσόδων. Αντίθετα, ο αρμόδιος Υπουργός Περιβάλλοντος (και υδάτων) στην πραγματικότητα ούτε καν λαμβάνει υπόψη του τα καταγεγραμμένα (στα ΣΔΥ) ελλείμματα των υδατικών διαμερισμάτων της χώρας και βεβαίως και εκείνα της Θεσσαλίας, η οποία έχει κατακτήσει την πρωτιά ως προς το ύψος των υδατικών ελλειμμάτων (αρκετές εκατοντάδες εκατ. κυβικών μέτρων ετησίως) και αναμφισβήτητα διατρέχει τους περισσότερους κινδύνους για μη αντιστρεπτή οικολογική καταστροφή στους υπόγειους (κυρίως) υδροφορείς της αλλά και τα επιφανειακά ΥΟ της. Συνοπτικά, το Υπουργείο Περιβάλλοντος επιδιώκει μόνο να ανταποκρίνεται σε συμβατικές υποχρεώσεις προς την ΕΕ (π.χ. έκδοση νόμων, αποφάσεων κ.λπ.), αδιαφορεί για τον έλεγχο και την εφαρμογή κανόνων, δεν προωθεί μέτρα. Αντίστοιχα τα παραγωγικά Υπουργεία Υποδομών και Αγροτικής Ανάπτυξης, ομοίως, δεν προωθούν τα αναγκαία έργα (ταμίευσης, αγωγών μεταφοράς-διανομής νερού, κ.α.), ούτε εφαρμόζουν τις πολιτικές διαχείρισης υδάτων, τουλάχιστον στο βαθμό που οι ανάγκες επιβάλλουν. Αποτέλεσμα η συνεχής και ανεμπόδιστη αύξηση των υδατικών ελλειμμάτων.

Κλείνοντας, και ανεξάρτητα από τα παραπάνω, μιας και ο δρόμος για την επίλυση του υδατικού είναι δύσκολος και μακρύς, θεωρούμε πως ποτέ δεν είναι αργά. Έστω και τώρα, εάν οι έχοντες την ευθύνη το επιθυμούν και το κρίνουν αναγκαίο, ως γνωστόν, όλοι οι επιστημονικοί και παραγωγικοί φορείς της Θεσσαλίας, είμαστε στην διάθεση των πολιτικών και αυτοδιοικητικών στελεχών, ανεξάρτητα από πολιτικές απόψεις, να συσπειρωθούμε σε μια κοινή προσπάθεια είτε για θεσμικά θέματα, είτε για υλοποίηση μέτρων, δράσεων και έργων που πρέπει οπωσδήποτε να υλοποιηθούν στη Θεσσαλία.

Οι δύσκολοι καιροί επιβάλλουν μια τέτοια κοινή δράση !